

» non inflatur, non dehonestatur, **non** quærit quæ sua
 » sunt, non irritatur, non cogitat **malum**, non gaudet
 » super iniquitate, congaudet autem **veritati**. Omnia to-
 » lerat, omnia credit, omnia sperat, **omnia** suffert. Cha-
 » ritas nunquam cadit¹. » Quanta **est** ista? Anima litte-
 rarum, prophetiæ virtus, sacramentorum salus, scientiæ
 solidamentum, fidei fructus, divitiæ **pauperum**, vita mo-
 rientium. Quid tam magnanimum, **quam** pro impiis mori?
 Quid tam benignum, quam **inimicos** diligere? Sola est,
 quam felicitas aliena non premit, **quia** non æmularur.
 Sola est, quam felicitas sua non **extollit**, quia non infla-
 tur. Sola est, quam conscientia **mala** non pungit, quia
 non agit perperam. Inter opprobria **secura** est, inter odia
 benefica est: inter iras placida est, **inter** insidias innocens:
 inter iniquitates gemens, in **veritate** respirans. Quid illa
 fortius, non ad retribuendas, sed **ad non** curandas inju-
 rias? Quid illa fidelius, non **vanitati**, sed æternitati? Nam
 ideo tolerat omnia in præsentī **vita**, quia credit omnia
 de futura vita; et suffert omnia **quæ** hic immittuntur,
 quia sperat omnia quæ ibi **promittuntur**: merito nunquam
 cadit. Ergo sectamini **charitatem**, et eam sancte cogi-
 tantes afferte fructus justitiæ. Et **quidquid** uberius, quam
 ego dicere potui, vos inveneritis **in ejus** laudibus, appa-
 reat in vestris moribus. Oportet **enim** ut senilis sermo
 non solum sit gravis, sed etiam **brevis**.

¹ 1 Cor. XIII, 1-8, vide etiam Beda et Florus **ibid.**

SERMO CCCLI¹.*De utilitate agendæ Pœnitentiæ, 1.*

I. QUAM sit utilis et necessaria pœnitentiæ medicina,
 facillime homines intelligunt, qui se homines esse memi-
 nerunt. Scriptum est enim: « Deus superbis resistit, hu-
 » milibus autem dat gratiam². » Et Dominus in Evange-
 lio dicit: « Quoniam qui se exaltat, humiliabitur; et qui
 se humiliat, exaltabitur³: » magisque justificatus descen-
 dit de templo Publicanus ille peccatorum confessione sol-
 licitus, quam Pharisæus meritorum enumeratione secu-
 rus. Quamvis enim et ipse gratias egerit Deo, dicens:
 « Gratias tibi ago, Deus, quoniam non sum sicut cæteri
 » homines, injusti, adulteri, raptores; quomodo et Pu-
 » blicanus iste. Jejuno bis in sabbato, decimas do om-
 » nium quæcumque possideo: » tamen ei prælatus est
 ille, qui « De longinquo stabat, neque oculos audebat ad
 » celum levare, sed percutiebat pectus suum, dicens:
 » Deus, propitius esto mihi peccatori⁴. » Non enim ille
 Pharisæus tam sua sanitate, quam morborum alienorum
 comparatione gaudebat. Utilius autem illi erat, quoniam
 ad medicum venerat, ea de quibus ægrotabat, confitendo
 monstrare, quam dissimulare a vulneribus suis, et de ci-
 catricibus alienis audere gloriari. Non ergo mirum, si
 Publicanus magis curatus abscessit, quem non puduit
 ostendere quod dolebat. In rebus quippe visibilibus, ut

¹ Alias 50 inter 50 homilias. — ² Jacob. IV, 6. — ³ Luc. XVIII, 14. —
⁴ **Ibid.** 11-13.

excelsa quisque contingat, in excelsum erigitur: Deus autem cum sit omnium excellentissimus, non elatione, sed humilitate contingitur. Unde Propheta dicit: « Prope » est Dominus his qui obtriverunt cor¹. » Et iterum, « Excelsus Dominus, et humilia respicit, et excelsa a longe » cognoscit². » Excelsa ipsa posuit pro superbis. Illa ergo respicit, ut attollat; ista cognoscit, ut dejiciat. Cum enim ait, quod « A longe excelsa cognoscit, » satis eum ostendit humilia de proximo attendere; ipsum tamen Dominum excelsum esse prædixit. Solus enim Deus arrogans non est, quantacumque se prædicatione laudaverit. Non ergo se arbitretur ab oculis Dei abscondi superbia: Deus enim excelsa cognoscit. Nec se rursus Deo conjunctam putet: excelsa enim a longe cognoscit. Quisquis itaque poenitentiae recusat humilitatem, Deo propinquare non cogitat. Aliud est enim, levare se ad Deum; aliud est, levare se contra Deum. Qui ante illum se projicit, ab illo erigitur: qui adversus illum se erigit, ab illo projicitur. Alia est enim soliditas magnitudinis, alia est inanitas inflationis. Qui foris tumescit, intus tabescit. « Qui eligit » abjici in domo Dei, magis quam habitare in tabernaculis peccatorum³; » eligit illum Deus, ut inhabitet in atriis ejus, et nihil sibi assumentem ille in sedem beatitudinis assumit. Unde in Psalmo suavissime et verissime canitur: « Beatus vir, cujus est susceptio ejus abs te, Domine⁴. » Ne putes eum qui se humiliat semper jacere; cum dictum sit: « Exaltabitur. » Et ne opineris ejus exaltationem in oculis hominum per sublimitates fieri corporales: cum enim dixisset: « Beatus vir, cujus est susceptio » ejus abs te, Domine, » consequenter annexit et ostendit ejusdem susceptionis celsitudinem spiritalem: « Ascensus, inquit, in corde ejus disposuit, in convalle

¹ Psal. xxxiii, 19. — ² Id. cxxxvii, 6. — ³ Id. lxxxiii, 11. — ⁴ Ibid. 6.

» plorationis, in locum quem disposuit¹. » Ubi ergo disposuit ascensus? In corde, in convalle scilicet plorationis. Hoc est: « Qui se humiliat, exaltabitur². » Sicut enim ascensus exaltationem indicat; ita vallis humilitatem, et convallis plorationes. Sicut enim comes poenitentiae dolor est; ita lacrymæ sunt testes doloris. Optime autem sequitur, et dicit: « Etenim benedictionem dabit, » qui legem dedit³. » Ad hoc enim lex data est, ut vulnera ostenderet peccatorum, quæ gratiæ benedictio sanaret. Ad hoc lex data est, ut superbo infirmitatem suam notam faceret, infirmo poenitentiam suaderet. Ad hoc lex data est, ut diceremus in convalle plorationis: « Video aliam » legem in membris meis repugnantem legi mentis meæ, » et captivantem me in lege peccati, quæ est in membris » meis: » et cum ipso ploratu clamaremus: « Infelix ego » homo, quis me liberabit de corpore mortis hujus⁴? » et succurreret nobis, exaudiente illo qui erigit elisos, solvit compeditos, illuminat cæcos⁵, « Gratia Dei per Jesum » Christum Dominum nostrum⁶. »

II. Tres sunt autem actiones poenitentiae, quas mecum Vestra Eruditio recognoscit. Sunt enim usitatae in Ecclesia Dei, et diligenter attendentibus notæ. Una est quæ novum hominem parturit, donec per baptismum salutare omnium præteritorum fiat ablutio peccatorum: ut tanquam puero nato dolores transeant, quibus viscera urgebantur ad partum, et tristitiam lætitia consequatur. Omnis enim, qui jam arbiter voluntatis suæ constitutus est, cum accedit ad sacramenta fidelium, nisi eum poeniteat vitæ veteris, novam non potest inchoare. Ab hac poenitentia, cum baptizantur, soli parvuli sunt immunes: nondum enim uti possunt libero arbitrio. Quibus tamen

¹ Psal. lxxxiii, 7. — ² Luc. xviii, 14. — ³ Psal. lxxxiii, 3. — ⁴ Rom. vii, 23 et 24. — ⁵ Psal. cxlv, 6. — ⁶ Rom. vii, 25.

ad consecrationem remissionemque originalis peccati prodest eorum fides, a quibus offeruntur; ut quascumque maculas delictorum per alios, ex quibus nati sunt, contraxerunt, aliorum etiam interrogatione ac responsione purgentur. Verissime quippe in Psalmis plangitur: « Ecce » in iniquitate conceptus sum, et in peccatis mater mea » me in utero aluit¹. » Item quod scriptum est, « Non esse » mundum in conspectu Dei, nec infantem, cujus est vita » diei unius super terram². » Exceptis ergo talibus, de quorum ordine ac merito in futura illa, quae promittitur, sorte sanctorum, velle amplius quaerere, hominum modulum excedit; pie tamen creditur eis prodesse ad spiritalem salutem, quod Ecclesiasticae auctoritatis per totum orbem terrarum tam firmo robore custoditur: caeterorum hominum nullus transit ad Christum, ut incipiat esse quod non erat, nisi eum poeniteat fuisse quod erat. Haec prima poenitentia praecipitur Judaeis, dicente apostolo Petro: « Poenitentiam agite, et baptizetur unusquisque » vestrum in nomine Domini nostri Jesu Christi³. » Talis ab ipso Domino imperabatur, cum diceret: « Poenitentiam » agite, appropinquavit enim regnum caelorum⁴. » De hac etiam Joannes Baptista, plenus Spiritu sancto, praecursor et praeparator viae Domini ita dicit: « Generatio » viperarum, quis ostendit vobis fugere a ventura ira? » Facite ergo fructum dignum poenitentiae⁵. »

III. Altera vero poenitentia est, cujus actio per totam istam vitam, qua in carne mortali degimus, perpetua supplicationis humilitate subeunda est. Primo, quia nemo vitam aeternam, incorruptibilem, immortalemque desiderat, nisi eum vitae hujus temporalis, corruptibilis, mortalisque poeniteat. Non enim sic quisque in vitam novam

¹ Psal. l. 7. — ² Job. xiv, 4, juxta lxx. — ³ Act. ii, 38. — ⁴ Matth. iv, 17. — ⁵ Id. iii, 7, 8.

per sanctificationem baptismi nascitur, ut quemadmodum deponit ibi omnia peccata praeterita, ita etiam statim mortalitatem ipsam carnis corruptionemque deponat. Quod si non ita est, restat ut illud quod scriptum est, quod etiam quisque in se sentit adhuc, dum in hac vita est, « Corpus quod corrumpitur aggravet animam, et de » primat terrena inhabitatio sensum multa cogitantem¹. » Quod tunc in illa beatitudine quia non erit, cum absorbebitur mors in victoriam²: quis dubitet in quacumque temporali felicitate versemur, poenitere tamen nos debere hujus vitae, ut ad illam incorruptionem tota aviditate curamus? Inde est enim quod etiam Apostolus ait: « Quan » diu sumus in corpore, peregrinamur a Domino: per » fidem enim ambulamus, non per speciem³. » Quis ergo festinat atque optat ad patriam remeare, et illam speciem quae est facie ad faciem contemplari, nisi quem peregrinationis suae poenituerit? Ex quo dolore poenitentis, etiam vox illa miserabilis erumpit et sonat: « Heu me, quoniam » peregrinatio mea longinqua facta est. » Et ne putes nondum fidelem ista loqui, vide quid sequitur: « Inhabitavi » in tabernaculis Cedar: cum his qui oderunt pacem, » eram pacificus; cum loquerer eis, impugnabant me » valde⁴. » Non solum hominis fidelis, sed etiam Evangelistae firmissimi et Martyris fortissimi haec verba sunt. Nam inde est etiam illud Apostoli: « Scimus enim, quia » et si terrena nostra domus hujus habitationis dissolvatur, » aedificationem habemus ex Deo, domum non manu » factam, aeternam in caelis. Etenim in hoc ingemiscimus, » habitaculum nostrum, quod de caelo est, superindui » cupientes: si tamen et induti, non nudi inveniamur. » Etenim qui sumus in hac habitatione, ingemiscimus gra-

¹ Sap. ix, 15. — ² 1 Cor. xv, 54. — ³ 2 Cor. v, 6, 7. — ⁴ Psal. cxix, 5-7.

» vati, in quo nolumus spoliari, sed supervestiri, ut ab-
 » sorbeatur mortale a vita¹. » Quid ergo cupimus, nisi
 ita non esse ut nunc sumus? Et quid ingemiscimus, nisi
 poenitendo quia ita sumus? Sed quando ita non erimus,
 nisi terrena domo resoluta, ut cœlestem habitationem et
 animo et corpore totius hominis immutatione sortiamur?
 Quapropter et sanctus Job non ait esse tentationem in
 hac vita, sed hanc ipsam vitam tentationem dixit esse,
 ita loquens: « Numquid non tentatio est vita humana
 » super terram²? » Quo in loco etiam mysterium lapsi
 hominis mirabiliter tetigit dicens: « Tanquam servus fu-
 » giens dominum suum, et consecutus umbram³. » Non
 enim hæc vita dicenda est potius, quam umbra vitæ.
 Nec immerito fugitivus Adam post offensionem peccati
 abscondit se a facie Domini, tectus foliis arborum, qui-
 bus opacantur umbracula, « Tanquam fugiens Dominum
 » suum, sicut dictum est, et consecutus umbram. »

IV. Quæ universa ad hoc dicta sunt, ne quis per
 baptismum quamvis justificatus sit a prioribus peccatis,
 tamen superbiere audeat, si nihil committat, unde ab al-
 taris communionem separetur; quasi jam de plena securi-
 tate se jactans; sed potius servet humilitatem, quæ penè
 una disciplina Christiana est, nec superbiat terra et ci-
 nis⁴, donec ista nox tota transeat: « In qua pertranseunt
 » omnes bestię sylvæ, catuli leonum rugientes, quæren-
 » tes a Deo escam sibi⁵. » In hanc escam Job ipse petitus
 est, qui dixit: « Tentatio est vita humana super terram⁶. »
 Etiam Dominus: « In hac nocte, inquit, postulavit Sa-
 » tanas vexare vos sicut triticum⁷. » Quis itaque sana
 mentis non ingemiscat? Cui non per poenitentiam sic esse
 displiceat? Quis non tota humilitate supplicans divino

¹ 2 Cor. v, 1-4. — ² Job. vii, 1. — ³ Ibid. 2, juxta LXX. — ⁴ Eccli. x, 9.
⁵ Psal. ciii, 21. — ⁶ Job. vii, 1. — ⁷ Luc. xxii, 31.

adjutorio se exaudibilem præbeat, donec transeat omnis
 ista tentationum materies atque umbra terrena: et ille qui
 nunquam deficit, etiam nobis illucescat sempiternus dies,
 et illuminet abscondita tenebrarum, et manifestet cogi-
 tationes cordis, et tunc laus erit unicuique a Deo¹?
 Deinde quamvis se quisque gloriatur sic habere corpus
 edomitum, ut mundo crucifixus ab omni opere malo, in
 servitute redacta membra castiget, ne jam regnet pec-
 catum in ejus mortali corpore, ad obediendum desideriis
 ejus; solum unum verum Deum colat, nulli simulacro-
 rum ritui deditus, nullis sacris dæmoniorum irretitus,
 non accipiens in vanum nomen Domini Dei sui, quietem
 sempiternam certus expectans, debitum honorem paren-
 tibus reddens, nec cruentus homicidio, nec fornicatione
 turpatus, nec furto fraudulentus, nec mendacio dupli-
 catus, nec rei vel uxoris alienæ concupiscentia sordidus;
 non in suis etiam rebus aut luxuria diffluat, aut arescat
 avaritia; non sit contentiosus, non sit contumeliosus,
 non maledicus; vendat postremo omnia sua, et det pau-
 peribus, et sequatur Christum, atque thesauro cœlesti
 radicem cordis insigat: quid videtur addi posse ad tam
 plenam justitiam? Tamen nolo gloriatur. Intelligat hæc
 omnia præstita sibi esse, non a se existere. Quid enim
 habet, quod non accepit? Quod si accepit, quid glo-
 riatur, quasi non acceperit²? Eroget sane pecuniam Do-
 minicam: consulat proximo, sicut sibi sentit esse consul-
 tum. Nec putet satis esse servare integrum quod accepit,
 ne dicatur ei: « Serve nequam et piger, dares pecuniam
 » meam, et ego veniens cum usuris exigerem³: » ne au-
 feratur ab eo quod accepit, ne projiciatur in tenebras ex-
 teriores. Quam vehementissimam poenam si timere debent
 illi, qui servare integrum possunt quod acceperunt,

¹ 1 Cor. iv, 5. — ² Ibid. 7. — ³ Matth. xxv, 26.

quæ spes illorum est, qui hoc impie scelerateque disperdunt? Versabitur ergo iste in rebus humanis, non carnalis, sed spiritalis acquisitionis devinctus officio; non quidem negotiis sæcularibus obligatus, sed tamen quia militat Deo, non otio desidiæ torpidus et abjectus. Det ergo, si potest, suas eleemosynas omnes cum hilaritate, sive cum carnalibus necessitatibus pauperum aliquid erogat, sive cum panis cœlestis dispensator invicta adversus diabolum castra in credentium cordibus construit. « Hi- » larem enim datorem diligit Deus¹. » Non itaque tædio frangatur in difficultatibus rerum, quæ necesse est existant, ut ostendatur homini quod homo est. Non ira subrepat in eum, qui aut odiose irruit, aut inopportune inopia coactus petit; aut negotio suo, cum tu majore occupatus es, indifferenter flagitat subveniri; aut in verbo manifestæ justitiæ resistit cæca cupiditate, aut miserabili tarditate. Non det quidquam amplius vel minus quam oportet: non loquatur amplius quam opus est, aut cum etiam non opus est. « Speciosi enim pedes evangelizantium pa- » cem, evangelizantium bona². » Sed tamen de terra sicca pulverem contrahunt, qui sane in iudicium eorum excutitur, qui sibi hanc exhibitionem perversa voluntate contemnunt. Non solum ergo propter ipsam vitæ hujus mortalitatem et ignorantiam, et propter diei malitiam, quæ utinam sufficeret, sicut de illa dictum est: « Sufficit » diei malitia sua³, » quam jubemur ferre atque portare, donec transeat, et sustinere Deum viriliter agendo, ut fructum afferamus cum tolerantia: sed etiam propter ipsum pulverem mundi hujus, qui per itinera consulendi consulentium pedibus adhærescit, et damna quæ in ipsa negotiosissima dispensationis actione contingunt, quæ

¹ 2 Cor. ix, 7. — ² Rom. x, 15. — ³ Matth. vi, 34.

Dominus præstet ut cum lucris majoribus compensentur, quotidianam debemus habere poenitentiam.

V. Sed si hoc dispensatores verbi Dei et ministri sacramentorum ejus, milites Christi; quanto magis cætera stipendiaria multitudo, et quædam provincia magni regis? Quam ne forte vel falsa suspitione avaritiæ miles ille fidelissimus atque fortissimus apostolus Paulus offenderet, suis stipendiis militavit: et ubi forte defuit sumptus necessarius: « Alias, inquit, Ecclesias expoliavi, acci- » piens ab eis stipendium ad vestram ministrationem¹. » Quanto ergo magis Ecclesiæ provinciales (10) sæcularibus negotiis obligati, quotidianam debent agere poenitentiam? Qui quamvis a furtis, a rapinis, a fraudibus, ab adulteriis et fornicationibus omnique luxuria, a crudelitate odiorum et inimicitiarum pertinacia, ab omni denique idololatriæ foeditate, spectaculorum nugacitate, hæresum atque schismatum impia vanitate, atque ab omnibus hujuscemodi flagitiis et facinoribus immunes, puri atque integri esse debeant: tamen propter administrationem rerum familiarium, et conjugiorum arctissima vincula, tam multa peccant, ut non tam de istius mundi pulvere aspergi, quam luto obliniri videantur. Hoc est quod Apostolus eis dicit: « Jam quidem omnino delictum » est in vobis, quia judicia habetis vobiscum. Quare non » magis iniquitatem patimini? Quare non potius fraudamini? » Nam illud execrabile est, quod propter quosdam addit et dicit: « Sed vos iniquitatem facitis, et » fraudatis, et hoc fratribus². » Exceptis tamen iniquitatibus et fraudibus, hoc ipsum habere inter se judicia et lites de sæcularibus rebus, delictum esse dicit: quod tamen ferendum esse admonet, si vel ecclesiastico iudicio lites hujuscemodi finiantur. Hinc est etiam illud: « Qui

¹ 2 Cor. xi, 8. — ² 1 Cor. vi, 7, 8.

» sine uxore est, cogitat ea quæ sunt Dei, quomodo placeat Deo: qui autem matrimonio conjunctus est, cogitat ea quæ sunt mundi, quomodo placeat uxori¹. » Quod etiam de foemina similiter notat. Vel illud cum ait: « Et iterum ad idipsum estote, ne vos tentet Satanæ propter intemperantiam vestram. » Quod ut peccatum esse demonstraret, sed infirmitati concessum, subjecit statim: « Hoc autem dico secundum veniam, non secundum imperium². » Sola enim generandi causa est inculpabilis sexus utriusque commixtio. Quam multa sunt alia peccata, sive in loquendo de rebus et negotiis alienis, quæ non ad te pertinent; sive in vanis cachinnationibus, cum scriptum sit: « Stultus in risu exaltat vocem suam, sapiens autem vix tacite ridebit³: » sive in ipsis escis, quæ ad necessitatem sustentandæ hujus vitæ præparantur, avidior atque immoderatio appetitus, sæpe excessum modum postridiana cruditate contestans: sive in vendendis et emendis rebus charitatis et vilitatis vota perversa. Piget cuncta colligere, quæ quisque in se ipso certius comprehendit atque reprehendit, si divinarum Scripturarum speculum non negligenter attendat. Quæ quamvis singula non lethali vulnere ferire sentiantur, sicuti homicidium et adulterium, vel cætera hujusmodi: tamen omnia simul congregata velut scabies, quo plura sunt necant, aut nostrum decus ita exterminant, ut ab illius sponsi speciosi forma præ filiis hominum castissimis amplexibus separent, nisi medicamento quotidianæ poenitentiae desiccantur.

VI. Quod si falsum est, unde quotidie tundimus pectora? Quod nos quoque antistites ad altare assistentes cum omnibus facimus. Unde etiam orantes dicimus, quod in tota ista vita oportet ut dicamus: « Dimitte no-

¹ 1 Cor. vii, 32, 33. — ² Ibid. 5, 6. — ³ Eccli. xxi, 23.

» bis debita nostra, sicut et nos dimittimus debitoribus nostris⁴. » Non enim ea dimitti precamur, quæ jam in baptismo nisi dimissa credimus, de ipsa fide dubitamus: sed utique de quotidianis peccatis hoc dicimus, pro quibus etiam sacrificia eleemosynarum, jejuniorum, et ipsarum orationum ac supplicationum quisque pro suis viribus offerre non cessat. Quisquis itaque se diligenter attendens, nulla se ipsum adulatione seducit, satis intelligit cum quanto periculo mortis æternæ, et cum quanta penuria perfectæ justitiæ peregrinetur a Domino; quamvis jam in Christo, hoc est, in via constitutus redire conetur. Nam si non habemus peccata, et tundentes pectora dicimus: « Dimitte nobis debita nostra; » ex hoc ipso certe et graviter nullo dubitante peccamus, cum inter ipsa sacramenta mentimur. Quamobrem, in quantum Deo nostro fide, spe et charitate connectimur, et eum in quantum possumus, imitamur, non peccamus, sed filii Dei sumus: in quantum autem ex occasione carnalis infirmitatis, quia nondum morte resoluta, nondum resurrectione mutata est, motus reprehensibiles improbique subrepunt, peccamus. Quod utique fateri nos convenit; ne dura cervice, non languoris nostri sanitatem, sed damnationem superbiæ mereamur. Unde utrumque verissime scriptum est: et « Qui natus est ex Deo, non peccat²: » et quod in eadem Joannis Epistola legimus: « Si dixerimus, quia peccatum non habemus, nosmetipsos decipimus, et veritas in nobis non est³. » Illud enim ex primitiis novi hominis, hoc ex reliquiis veteris dictum est: utrumque enim agimus in hac vita. Paulatim autem novitas accedit, et paulatim vetustate cedente succedit. Cum vero utrumque agitur, in stadio sumus; nec solum percutimus adversarium bonis operibus, sed etiam pec-

⁴ Matth. vi, 12. — ² 1 Joan. iii, 9. — ³ Ibid. i, 8.

cata incautius evitando percutimur. Neque nunc quis nostrum viccrit, sed quis crebrius feriat, quis fortius configat attenditur; donec alios secum in sempiternam mortem pertrahat, qui homini stanti lapsus invidit, et ab aliis triumphantibus in fine dicatur: « Ubi est, mors, » contentio tua? Ubi est, mors, aculeus tuus¹? » Sed neque facilius ab inimico dejicimur, quam cum eum superbiendo imitamur; nec vehementius eum prosternimus, quam cum humilitate Dominum sequimur; nec acriores ei dolores infligimus, quam cum plagas peccatorum nostrorum confitendo et poenitendo sanamus.

VII. Tertia actio est poenitentiae, quae pro illis peccatis subeunda est, quae Legis Decalogus continet; et de quibus Apostolus ait: « Quoniam qui talia agunt, regnum Dei non possidebunt². » In hac ergo poenitentia, majorem quisque in se severitatem debet exercere, ut a se ipso judicatus, non judicetur a Domino, sicut idem Apostolus ait: « Si enim nos judicaremus, a Domino non judicemur³. » Ascendat itaque homo adversum se tribunal mentis suae; si timet illud quod « Oportet nos » exhiberi ante tribunal Christi, ut illic recipiat unum quisque quod per corpus gessit, sive bonum, sive malum⁴. » Constituat se ante faciem suam, ne hoc ei postea fiat. Nam minatur hoc Deus peccatori, dicens: « Arguam te, et statuam te ante faciem tuam⁵. » Atque ita constituto in corde iudicio, adsit accusatrix cogitatio, testis conscientia, carnifex timor. Inde quidam sanguis animi confitentis per lacrymas profluat. Postremo ab ipsa mente talis sententia proferatur, ut se indignum homo iudicet participatione corporis et sanguinis Domini: ut qui separari a regno caelorum timet per ultimam senten-

¹ 1 Cor. xv, 55. — ² Galat. v, 21. — ³ 1 Cor. xi, 31, et Florus ibid. — ⁴ 2 Cor. v, 10. — ⁵ Psal. xlix, 21.

tiam summi iudicis, per ecclesiasticam disciplinam a sacramento coelestis panis interim separetur. Versetur ante oculos imago futuri iudicii: ut cum alii accedunt ad altare Dei, quo ipse non accedit, cogitet quam sit contremiscenda illa poena, qua percipientibus aliis vitam aeternam, alii in mortem praecipitantur aeternam. Ad hoc enim altare, quod nunc in Ecclesia est in terra positum, terrenis oculis expositum, ad mysteriorum divinorum signacula celebranda, multi etiam scelerati possunt accedere: quoniam Deus commendat in hoc tempore patientiam suam, ut in futuro exerat severitatem suam. Accedunt enim ignorantes quoniam patientia Dei ad poenitentiam eos adducit. Illi autem secundum duritiam cordis sui et cor impoenitens, thesaurizant sibi iram in die irae et revelationis iusti iudicii Dei, qui reddet unicuique secundum opera sua¹. Ad illud autem altare, quo praecursor pro nobis introiit Jesus, quo caput Ecclesiae praecessit, membris caeteris secuturis, nullus eorum accedere poterit, de quibus, ut jam commemoravi, dixit Apostolus: « Quoniam qui talia agunt, regnum Dei non possidebunt². » Solus enim sacerdos, sed plane ibi totus assistet, adjuncto scilicet corpore cui caput est, quod jam ascendit in coelum. Ipse est cui dixit apostolus Petrus: « Plebs sancta, regale sacerdotium³. » Quomodo ergo in interiora veli, et in illa invisibilia sancta sanctorum intrare audebit aut poterit, qui medicinam coelestis disciplinae contemnens, noluit paulisper a visibilibus separari? Qui enim noluit humiliari, ut exaltaretur, cum exaltari voluerit, dejicietur; et in aeternum sejungetur ab aeternis sanctis, quisquis hoc tempore per merita obedientiae et per satisfactionem poenitentiae non sibi providit locum in corpore sacerdotis. Qua enim fronte impudentiae tunc

¹ Rom. ii, 4-6. — ² Galat. v, 21. — ³ 1 Petr. ii, 9.